

Lisa kirjale 4.3-1/887-3

Vastused Eesti Keskkonnaühenduste Koja (EKO) kirjale 07.09.2021 nr 1-2/21/5161
ÜPP strateegiakava täiendamise ettepanekud

ÜPP strateegiakava eelarve

EKO ettepanek

Eesti otsus eraldada ökokavadele 30% 1. samba eelarvest on parem kui triloogi raames kokku lepitud “põrand” 25%, kuid siiski ebapiisav. Arvestades ilmset puudujääki mahetoetuse eelarves, tuleks ökokavadele eraldatud rahastust kindlasti suurendada vähemalt 40%-ni 1. samba eelarvest. 2. samba eelarves tuleks suurendada PLK meetmele suunatud raha, samuti maaparanduse keskkonnarajatiste rahastust. Hetkel on strateegiakava eelarve ülekaalukalt kuivenduse poole kaldu, maaparanduse keskkonnarajatiste rahastus on selle kõrval marginaalne. Keskkonnarajatiste eelarve peaks aga võimaldama maaparanduse keskkonnamõju tasakaalustada.

MEM vastus

Täname ettepaneku eest suurendada keskkonnale suunatud sekkumiste rahastamist, kuid Maaeluministerium ei saa selle ettepanekuga arvestada. Lisaks keskkonnanäesmärkidele on ühise põllumajanduspoliitika strateegiakaval ka kuus konkurentsivõimele ja maapiirkondadele suunatud eesmärki ning horisontaalne eesmärk teaduse ja innovatsiooni arendamiseks. Eesti on otsustanud keskkonnanäesmärkidesse panustada oluliselt enam, kui see minimaalselt kohustuslik on. Lisaks on kõigi esimese samba sekkumiste puhul tegu toetustega, mida eelarveliselt keskkonnanäesmärkide hulka ei arvata, kuid millega on seotud tingimuslikkuse süsteem, mis muuhulgas kannab ka senisest oluliselt enam keskkonnanäesmärki.

Mis puudutab teie ettepanekut maaparanduse rahastuse kohta, siis selles küsimuses oleme Teile varem vastanud, et maaparanduse sekkumisi ei saa vaadata eraldiseisvalt, vaid koosmõjus. Maaparanduslike keskkonnakaitsemeetmete rakendamisel on mõju üksnes siis, kui samal ajal korrastatakse ka maaparandussüsteemid, mille koosseisus keskkonnakaitserajatised rajatakse. Uue perioodi maaparanduslike keskkonnakaitserajatiste sekkumise eelarve on enam kui kolm korda suurem võrreldes käesoleva perioodi maaparanduse investeringutoetusega. Maaparanduslike keskkonnakaitserajatiste sekkumise eelarve tõstmiseks oleks vajalik tõsta ka teiste maaparandussüsteemi tegevuste rahastust, mida kahjuks eelarve ei võimalda. Samas juhime tähelepanu, et maaparanduses keskendutakse sekkumiste puhul eesvoolude korrastamisele, millel on samuti teatud keskkonnakaitseline tähendus. Näiteks toitaineterikka sette eemaldamine eesvoolu sängist vähendab selle kandumist allavoolu ja lõppkokkuvõttes ka merre kanduvat koormust, samuti on mitmed eesvoolu korrastamise tehnoloogiad ja võtted keskkonnakaitse suunilusega. Kuivendatud turvasmuldadega põllumajandusmaal veetaseme tõstmine on toetatav erieesmärgi (edaspidi EE) 1 maaparanduse sekkumise eelarvest. Seega maaparanduslikud keskkonnakaitse tegevused ei leia kajastust üksnes EE 5 eelarves, vaid ka EE1 ja EE8 eelarves.

Kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaa toetusõiguslikkus

EKO ettepanek

Rõhutame, et loobuda tuleb kõigist kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaad diskrimineerivatest reeglitest. Samuti tuleb lugeda toetusõiguslikuks määrjad põllumajandusmaad. Euroopa Komisjon on juba eelmise aasta detsembris Eestile saadetud kirjas otsesõnu soovitanud soodustada poollooduslike rohumaade majandamist. Komisjoni kirja kohaselt peab Eesti "... tagama, et otsetoetusi käsitlevate eeskirjade (eelkõige määratluste) rakendamine ei välistaks maa toetuskõlblikkust...". Samuti leidis Komisjon, et Eestil tuleb "suurendada bioloogilisele mitmekesisusele kasulike ja mitmekesiste põllumajanduslike maastikuelementide tihedust". EKO ja Maaeluministeeriumi kirjavahetuse järgsel ajal toimunud arengud Euroopa Liidus kinnitavad EKO seisukohti. Triloogi tulemusel sündinud kokkuleppe kohaselt on toetusõiguslikud agrometsanduse alad, maastikuelemendid, kõrge loodusväärtusega põllumajandusmaa ja märgalaviiljelus. Eestil on aeg lõpetada selliste põllumajandusmaade diskrimineerimine ning asuda maksma kõiki pindalapõhiseid otsetoetusi elurikkust tagavatele aladele.

MEM vastus

Toetusõigusliku põllumajandusmaa reeglistikus on uuel perioodil jäetud teatud ulatuses paindlikkust liikmesriigile nii erinevate maade (nt agrometsandus, märgalad jne) kui ka maastikuelementide sisse- ja väljaarvamiseks ja samuti, tuginedes liikmesriigi valikutele ja iseärasustele, täiendavate mõistete sisustamiseks. Erinevate elementide arvestamise puhul on Komisjoni juhised ette näinud, et liikmesriigil tuleks siiski piirduda eelkõige väiksemate elementide arvestamisega põllumajandusmaa hulka.

Mis puudutab maastikuelemente või bioloogilist mitmekesisust suurendavate, sh PLK alade kaasamist toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka, oleme seda samuti võimaluste piires sekkumiste väljatöötamisel arvestanud (nt ökosüsteemiteenused põllumajandusmaal, ökoalad, väärtuslikud püsirohumaad jne), kuna leiame, et need on Eesti jaoks olulised. Pärandniitude toomine põhisissetulekutoetuse alla on olnud pikemat aega aruteluks ning oleme püüdnud koostöös Keskkonnaministeeriumi ja teiste asjassepuutuvate asutusega leida kõigi jaoks sobivad ja töötavad lahendused. Komisjon on küll mõistete ja toetusõigusliku põllumajandusmaa reeglistikus jätnud liikmesriigile teatud volitused otsustamiseks, kuid riik peab omakorda teatud raamistikus välja töötama ka toetuste administreerimise- ja kontrollisüsteemi reeglistiku. Kõik muudatused on rakendamise seisukohast keerukad (nõuavad lisavahendeid) ning seda peab arvestama ka sekkumiste väljatöötamisel. Sellegi poolest on kavatsus uuel perioodil otsetoetuste toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka arvata ka kehtival perioodil PLK aladena määratletud otsetoetuse mittetoetusõiguslik põllumajandusmaa.

Tingimuslikkus

EKO ettepanek

Oleme mitme tingimuslikkuse teema all esitatud ettepaneku vastuseks saanud: "Kohustuslike majandamisnõuete alla saab kehtestada vaid neid nõudeid, mis tulenevad EL direktiividest ja õigusaktide vastavatest artiklitest ning mis on riigisiseste õigusaktidega rakendatud, midagi rohkemat liikmesriik nõuda ei või". Juhime veelkord tähelepanu, et EKO ettepanekud sisaldavadki just EL direktiivide vastavatest artiklitest tulenevaid nõudeid, mis on riigisiseste õigusaktidega jõustatud, ei midagi rohkemat. Näiteks KM 1 käsitleb veepoliitika raamdirektiivi artikli 11 kohaseid nõudeid fosfori hajakoormuse ohjamiseks. KM 2 nimetab nitraadidirektiivi artikleid 4 ja 5, mis käsitlevad sarnaseid põhimõtteid lämmastiku hajakoormuse

vähendamiseks. Loetlesime oma kirjas just neid veeseaduse paragrahve, mis sellised nõuded sõnastavad. Sarnaselt eelnevaga käsitleb KM 3 linnudirektiivi artikleid 3 ja 4 ning KM 4 loodusdirektiivi artiklit 6. Nimetasime oma kirjas neid looduskaitseaduse paragrahve, mis just neid artikleid siseriiklikult jõustavad, kuid saime sealgi sama vastuse. Loodame, et ministeeriumis võetakse aega nende ettepanekute sisusse uuesti süvenemiseks. Lisaks rõhutame veelkord, et karjatamine on ainus tegelik loodussõbralik viis vältida söötis alade liigset umbrohtumist ja nende muutumist näiteks ohakaseemnete levitajateks. Seetõttu oleme jätkuvalt veendunud, et HPK 9 kohaselt määratud aladel peaks karjatamine olema lubatud.

MEM vastus

KM 1 ja 2 puhul teeme koostööd Keskkonnaministeeriumiga ning vaatame nõude veelkordselt kriitiliselt üle.

KM 3: Looduskaitseaduse § 55 lõike (6 1) kohane keeld teadlikult häirida pesitsevaid linde või kahjustada nende pesi oli kohustusliku majandamisnõudena sätestatud eelmisel perioodil 2007 – 2013, sest sel ajal tuli eraldi sätestada nõuded ka vastavalt linnudirektiivi artikli 5 punktidele a, b ja d. Perioodil 2014 – 2020 ja 2021 – 2027 ei näe komisjoni õigusakt ette linnudirektiivi nimetatud sätete määramist kohustuslike majandamisnõuete alla.

KM 4: Mis puudutab looduskaitseaduse § 32 lõike (2) kohase keelu elupaikade hävitamiseks või kahjustamiseks lisamist KM alla, siis täiendava nõude: „kui põllumajandustootja valduses olev maa asub hoiualal, siis on tal keelatud hoiuala kaitse-eesmärgiks olevate elupaigatüüpide ja liikide elupaikade hävitamine ja kahjustamine“ lisamist me kaalume. Hetkel toimuvad arutelud Keskkonnaministeeriumi ning Keskkonnaametiga, et läbi rääkida, kuidas seda tingimuslikkuse raamistikus kontrollida.

Mis puudutab karjatamist HPK 9 raames (uue numeratsiooni järgi on tegemist HPK 8-ga), siis hetkeseisule tuginedes on mittetootlikel aladel karjatamine lubatud.

Üldise kommentaarina lisame, et on mitmeid riigisiseseid nõudeid, mille puhul ei ole side direktiiviga otsene või on nõue üle võetud mitmest EL õigusaktist või on direktiivi nõudest riigisiselt mindud laiemaks. Sellisel puhul räägimegi nõuded valdkonna vastutajatega veelkord läbi, kuid ei tohi unustada, et kõigi kohustuslike majandamisnõuete üle tehakse ka riigisisest järelevalvet ja ka need nõuded, mis ei ole tingimuslikkusega seotud, saavad kontrollitud ja vajadusel rikkumiste eest karistatud.

Mahepõllumajandus

EKO ettepanek

Juhime tähelepanu, et viitate oma vastuses mahepõllumajandusliku maa pindala EL-ülesele eesmärgile, samal ajal kui EKO kirjas on juttu Eesti eesmärgist, mis võib ja peabki olema sel teemal EL-ülesest ambitsioonikam. On väga tähtis, et Eesti senine edulugu mahetootmise vallas jätkuks ning Eesti ambitsioon peaks olema eestvedaja roll. Strateegiakavava planeeritud toetustel on oluline roll tagamaks, et Eesti põllumajandussaadused oleks üle Euroopa tuntud ja tunnustatud kui pikaajalisest ja oskuslikust mahepõllumajandusest lähtuv hea ja tervislik toit. Mahepõllumajandusest kujuneb suure tõenäosusega peagi oluline konkurentsieelis ettevõtetele rohepöörduval EL turul. Kahjuks ei lahenda Teilt saadud vastus EKO kirjas osundatud ja mahetootjate poolt korduvalt tõstatatud muresid, mis ähvardavad pöörata senise mahetootmise kasvu languseks. Seetõttu toetas EKO ka mahetootjate esindajate kirja, mis saadeti

Maaeluministeeriumile juunis. Oleme jätkuvalt seisukohal, et mahetoetuse ja mahetootjatele kättesaadavate teiste ökokavade ning keskkonnatoetuste eelarvet ja toetusmäärasid tuleb tõsta, et tagada maheviljeluse pindala ja toodangu järjepidev kasv.

MEM vastus

Mahepõllumajandusmaa pindala eesmärgi ambitsioonikuse kohta saame vastata, et ÜPP strateegiakavas planeeritav eesmärk, milleks on 230 000 ha mahepõllumajanduslikku või mahepõllumajandusele üleminekuajal olevat maad 2028. aastaks, on ambitsioonikam, kui EL-i ülene eesmärk. Euroopa roheline kokkuleppe eesmärgi kohaselt moodustab 2030. aastaks 25% EL-i põllumajandusmaast mahepõllumajandusmaa. Analüüsides viimase 5 aasta andmeid, saame öelda, et mahepõllumajandusmaa, millele taotletakse toetust, moodustab ligikaudu 80% mahepõllumajanduse registrisse kantud maast. Seega meie strateegiakavas planeeritava eesmärgiga, milleks on 230 000 ha toetusalust maad, näeme ette, et mahepõllumajanduse registris on 2028. aastal maksimaalselt 287 500 ha maad. Konservatiivsemas prognoosis pigem 250-260 000 ha, mis samas moodustab igal juhul enam kui 25% Eesti põllumajandusmaast.

Planeeritavate toetuse ühikmäärade kohta vastame, et oleme ÜPP strateegiakava 2021-2027 toetusskeemid püüdnud kujundada sellised, mis võimaldavad praegustel tootjatel jätkata mahetootmisega ning aitavad kaasa ka sektori edasisele laienemisele. Erinevalt käesolevast perioodist tuleb tulevikus nii mahepõllumajanduse ökokava kui ka mahepõllumajandusliku loomakasvatuse toetuse saamiseks täita üksnes mahepõllumajanduse nõudeid. Vaatamata sellele, et toetuse saamise nõudeid on võrreldes käesoleva perioodiga vähem, on mitmed toetuse ühikmäärad kavandatud suuremad võrreldes käesoleva toetusperioodiga. Samal ajal võimaldatakse mahetootjatele juurdepääs teistele sobilikele keskkonnasekkumistele ja ökokavadele, mis annab neile võimaluse lisaks mahepõllumajanduse nõuete täitmisele veelgi enam keskkonnahoidu panustada ning selle eest ka toetust saada. Juhime siinjuures tähelepanu, et 2014-2020 programmperioodil mahetootjatel enamusele muudele keskkonnameetmetele juurdepääs puudus. Seega meie hinnangul võimaldavad ÜPP strateegiakava 2021-2027 toetusskeemid tagada mahepõllumajanduse sektori jätkusuutlikkuse.

Pärandniidud ja teised elurikkad rohumaad

EKO ettepanek

Näeme jätkuvalt vajadust suurendada pärandniitude ja teiste elurikkaste rohumaade toetuste eelarvet ja toetusmäärasid ning esitada läbipaistvad arvutused viimaste osas ka strateegiakavas. Tõstame esile ka pärandniitude tähtsuse mahetootmisel ja teeme ettepaneku arvata ka Eesti pärandniidud ametlikult mahemaa koosseisu.

MEM vastus

Leiame, et pärandniidud on olulisel kohal mahetootmises ning siiani on paljud neist ka mahepõllumajanduse registrisse kantud. Oleme pärandniitude teemal pidanud arutelusid nii Põllumajandus- ja Toiduameti (PTA) kui mahesektori esindajatega ning jõudnud alati järeldusele, et teatud alade automaatselt mahemaaks tunnistamiseks ei ole õiguslikku alust.

Nii EL-i mahepõllumajanduse määrus, milleks on nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 kui ka mahepõllumajanduse seadus näevad ette, et kõigepealt peab ettevõtja teatama oma soovist tegeleda mahepõllumajandusega ehk esitama kontrolliasutusele tunnustamise taotluse, seejärel algab tema kasutuses olevatel maadel üleminekuage. Seega kõik mahepõllumajanduse registris

olevad maad peavad olema seotud ettevõtjaga, kellel on õigus seda maad kasutada ja kes vastutab sellel maal mahepõllumajanduse nõuete täitmise eest. Sellist võimalust, et liikmesriik nimetab teatud maa-alad mahemaaks, õigusaktides ei ole.

Samas on võimalik maa üleminekuaega lühendada, kui sellel maal ei ole eelneva 3 aasta jooksul kasutatud mahepõllumajanduses mittelubatud tooteid. Pärandniidud kuuluvad kindlasti selliste maade hulka ning PTA-l on olemas lihtsustatud kord nende üleminekuaja lühendamiseks ilma kohapealse kontrollita. Seega sisuliselt on võimalik pärandniitudelt juba tunnustamise taotluse esitamise aastal mahesööta toota. Nendel pärandniitudel, mis ei ole kantud mahepõllumajanduse registrisse, on lubatud maheloomi karjatada ja sellisel juhul loetakse sööt mahesöödaks.

Veekeskonna kaitse

EKO ettepanek

Nõustute oma vastuses taimetoitainete tasakaalu tagamise olulisusega, mida oleme pakkunud esmase meetmena lämmastiku ärakande trendi ohjeldamiseks. Samas saime oma ettepanekutele siiski üsna üldsõnalise selgituse, miks ei saa Eestis EKO ettepanekuid rakendada. Ootame konkreetseid lahendusi, kuidas ja mida saab ette võtta selle olulise probleemi osas. Ka talvise taimkatte, veekaitsete rohumaade ja puhvervööndite ettepanekute osas tunneme puudust riigi pakutavatest lahendustest. ÜPP strateegiakavasse on tarvis lisada taimetoitainete kasutustõhusust parandavad meetmed. See on vajalik Eesti rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks, samuti näevad taimetoitainete kasutustõhususe parandamist ette nii Talustaldrikule strateegia kui ka Põllumajanduse ja kalanduse valdkonna arengukava.

MEM vastus

Uuel rahastamisperioodil plaanime rakendada mitmeid uusi meetmeid või eelmise perioodi meetmete puhul oluliselt laiendada toetusõiguslikke maid, muuhulgas ka veekaitsetes küsimustes.

Põhjaveekaitse toetust võib uuel perioodil senise nitraaditundliku ala asemel taotleda kõigile kaitsmata põhjaveega aladele või olulistele allika- ja karstialadele (tingimusel, et mainitud ala moodustab põllust vähemalt 50%) või põldude kohta, millel asub allikas või karstivorm. Selle toetuse nõudeid ei soovi me oluliselt muuta (nt raskelt kontrollitavate ajaliste väetamispiirangute kehtestamise kaudu) ning selle asemel näeme ette senisest enam teavitustegevusi põllumajandustootjate teadlikkuse tõstmiseks. Leiame, et oluline edasimineku selles küsimuses on mitmete püsirohumaade ja pikaajaliste rohumaade toetuskeemide lisandumine. Rohumaade kamar on tusedam ja tihedam, mis kasutab toitaineid ning aitab sellega leostumist vältida. Oluliseks uueks sekkumiseks on pinnaveekaitsetoetuse rakendamine, kus ei tohi väetisi kasutada. Sama nõue kehtestatakse ka väärtuslike rohumaade meetmes. Väetiste kasutamise täielikku keeldu sisaldavad sekkumised on väetamise ajalise piiranguga võrreldes ka lihtsamini kontrollitavad. Seda saab rakendada siiski vaid piiratud aladel, vältides seejuures olukorda, kus mujal suurendatakse seetõttu väetiste kasutamist. Meie hinnangul on mõistlik eesmärgini liikuda tasakaalustatult, kasutades selleks erinevaid meetmeid ja sekkumisi.

Pestitsiidid

EKO ettepanek

Oleme teinud ettepaneku pestitsiidivabade alade toetuseks, Teilt saadud vastus jätab lahtiseks, miks selliste alade toetamine ei ole otstarbekas. Samas on kahtlemata positiivne, et praeguseks on kavandatud glüfosaadivaba viljeluse valikuline meede KSM toetuse osana.

MEM vastus

Mitmete pindalapõhiste keskkonnatoetuste puhul oleme ette näinud muude nõuete kõrval piirangud või keelu taimekaitsevahendite kasutamiseks. Leiame, et suunatud toetused kindlale maakasutusele koos lisanõuetega, mis aitaksid lisaks täita teisi eesmärke, nagu nt elurikkuse kaitse, on tõhusamad kui lihtsalt pestitsiidide vabade alade toetamine.

Tootmisega seotud otsetoetused

EKO ettepanek

Kuigi strateegiakava määruse eelnõu näeb ette ühe seotud toetuste maksmise põhjusena keskkonnanõu, ei ole Eesti strateegiakava pakutavates meetmetes seda võimalust kasutatud. EKO on teinud ettepanekud maksta seotud toetusi mahetootjatele, mida ei ole arvestatud. Samuti on EKO teinud ettepanekuid loomakasvatuse kavandatavate tootmisega seotud toetuste sihitamiseks rohumaa säästva kasutusega seotud sektorite (lihavesi- ja lambakasvatuse) suhtes õiglasemaks ning piimakarjakasvatuse toetuse 'lae' allpoole toomiseks, et vältida sektori edasist kontsentreerumist. Teilt saadud vastused paraku keskenduvad ka neil teemadel selgitamisele, miks midagi teha ei saa. Meiega sarnaseid seisukohti on seotud otsetoetuste osas väljendanud ka lambakasvatavate ja lihavesisekasvatavate esindajad, mis näitab, et tegemist on enama kui vaid keskkonnaküsimusega. Ootame siin vägasisuliste lahenduste otsimist ja jääme oma ettepanekute juurde.

MEM vastus

Nagu viitasime 02.06 vastuskirjas, siis seotud toetused on kõikidele põllumajandustootjatele, kes kasvatavad kas toetusõiguslikke kultuure või peavad põllumajandusloomi. Jääme viimati esitatud seisukoha juurde ning leiame, et mahetootjatele on ette nähtud eraldi toetusmeetmed, mahetootjad saavad uuel perioodil taotleada ka mitmeid teisi keskkonnatoetusi ning nii põhilise sissetulekutoetuse kui ka seotud toetuste raames ei ole vajadust eristada toetuse saajat tema tootmistüübi järgi.

Mis puudutab nõ „lagede“ korrigeerimist loomapõhistes seotud toetuste sekkumistes, võime öelda, et suurusgrupi piiride paika panemise arutelud on veel käimas. Oleme analüüsinud võimalikke suurusgrupe ning püüame arvestada sektori soove. Soovime siinkohal tuua näitena viimases juhtkomisjonis esitatud piimalehmade seotud toetuse, mille suurusgrupp on endiselt kõikide karjade esimesed 270 piimalehma, kuid selle suurusgrupi sees on karju diferentseeritud. Kõrgem ühikumäär (326€/piimalehm) on väikestele karjadele ehk karjad, mis on väiksemad kui 270 piimalehma.

Nagu oleme ka varasemalt selgitanud, on uuel perioodil planeeritud kõiki loomapõhiseid seotud toetusi maksta kõikidele karjadele teatud arvu loomade kohta. Leiame, et nii on toetusega hõlmatud kõik tootjad ning selliselt ei pärsi me ettevõtete arengut ja kasvu. Toetuse saamisel ei saa enam piiravaks teguriks loomade arvu suurenemine.

Alustades lihavesise sektorist – ammlehma kasvatamise seotud toetuse suurusgrupi kohta ei saa lõplikke vastuseid Teile anda, sest arutelud on veel käimas. Selgituseks lisame, et uue perioodi

loomapõhiste seotud toetuste sekkumistes oleme toetunud suurusgruppide määramisel FADN 2014-2019 andmetele, võttes aluseks nõo edukuse grupid, mis vähendaksid ohtu ülekompenseerimisele. Seega lihaveisekasvatusektor ei saa me tõsta väga kõrgele suurusgrupi ülempiiri, kuna nii võib toetus muutuda ebaproportsionaalseks ning selle meetme eesmärk ja sihipärasus läheks kaduma. Hetkel kaalume toetatavate loomade arvuna lihaveiste puhul kuni 100 looma.

Mis puudutab ühikumäära, siis lihaveisekasvatajatel moodustuvad toetused keskmiselt 47% sissetulekutest, seega on toetustest sõltuvus väga kõrge ja kui seotud toetuse ühikumäära veelgi tõsta, suureneb see veelgi ja pigem võib efekt olla vastupidine ning mõjutada ettevõtete arengut pärssivalt. Lisaks peame arvestama ka ohuga, et toetuse liiga kõrge ühikumäär hakkab turgu moonutama.

Lihaveisekesktori toetus ei pea alati olema otsene looma kohta makstav toetus. Uuel perioodil on planeeritud mitmeid keskkonnatoetusi, sh just rohumaade kohta. Lihaveisekesktor, kes on enamasti rohumaade, sh püsirohumaade kasutaja, on üks sihtgruppidest.

Samuti on lamba- ja kitsekasvatajatele suunatud seotud toetuse suurusgrupp arutluse all. Karja suurusgrupi alampiiri ei pea me paslikuks väga kõrgele tõsta, kuna sellega võib kaasneda oht registreerimata loomade arvu kasvaks. Hetkel kaalume toetatavate loomade arvuna lammaste ja kitsede puhul kuni 450 looma. Nii nagu ka lihaveisekasvatajal, on ka lamba- ja kitsekasvatajatel võimalus taotleda ja saada lisaks seotud toetustele teisi toetusi.